

Parancsállományok a Weben és egyéb helyeken

Marcel a legközelebbi forgatókönyved vázlatkészítéséhez és összerendezéséhez mutat néhány egyszerű módszert.

François, mon ami, mit csinálsz? Látom, szabad utat engednél alkotói vénádnak. Sárkányok, űrhajók, világköri Linux-rendszerek... lenyűgöző történet. Látom, az étterem is a díszlet részét fogja képezni – csodálatos! De vajon mi okból dolgoztatod ennyire a szürkeállományodat, François? Vagy úgy! A Linuxvilág 2002. áprilisi számának középpontjában a webes parancsállományok (web scripting) írása áll, és te épp forgatókönyvet írsz (script) egy bemutatandó internetes műsorhoz (a script szó parancsállományt és forgatókönyvet is jelent az angolban – a ford.). A Világhálóra írsz forgatókönyveket? És miért korlátozod magad a Webre, miért nem írsz rádiós, televíziós vagy színpadi bemutatóra is? A megfelelő eszközzel és a Linuxszal bármire készen állsz.

Siess a pincébe, François, megérkeztek a vendégeink! Hozd fel az ausztráliai Margaret River Chardonnayt – remek bor: illatos és gondolatébresztő. Vite!

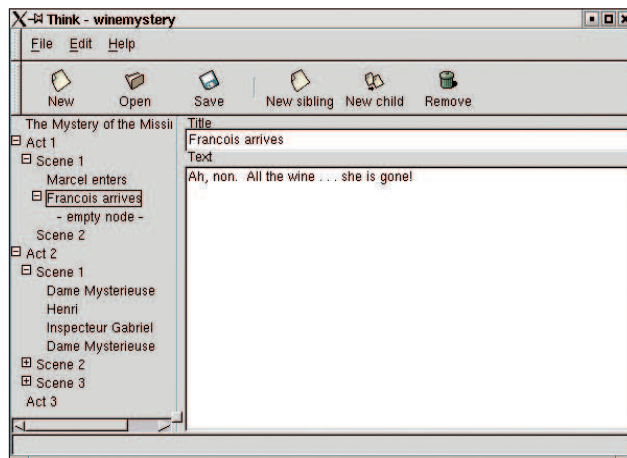
Amíg François felhossa a bort, elmagyarázom, mi történt, kedves barátaim. Hűséges pincérünk sajnos félreértette e havi vezérfonalunkat. Éppen egy forgatókönyv írásán fáradozik, remélve, hogy a világhálós bemutatója sikert arat majd. A helyett, hogy kiábrándítanánk, a mai menüt a téma köré szervezzük, vagyis történeteket fogunk életre kelteni.

Egy jelenet megtervezése és a tökéletes színpadi beállítás megteremtése némi fortélyt igényel ahhoz, hogy gondolatainkat megfelelően tudjuk elrendezni és áttekinteni. Pontosan ez járhatott *Peter Teichman* fejében is a Think nevű Gtk/Gnome-alkalmazás megírásakor, amellyel rangsor szerinti dokumentumvázlatot hozhatunk létre, majd az eredményt XML-dokumentumként menthetjük. Ha gyors pillantást akarsz vetni a Thinkre, látogass el a

➔ <http://primates.ximian.com/~peter/think> címre és töltsd le a legfrissebb forrást. A kód kibontása után a hagyományos `./configure` lépéshármaszt követhetjük:

```
tar -xzvf think-0.2.1.tar.gz
cd think-0.2.1
./configure
make
make install
```

A Think futtatásához a `think &` parancsot kell begépelned. Az 1. kép a programot működés közben mutatja. E kis gondolatrendszerező alkalmazása során csomópontokat és alcsoomópontokat kell létrehoznunk, olyan nevet adva nekik, ami kicsit többet mond annál, mint az üres csomópont (empty node). Minden csomópontozhoz szöveget rendelhetünk. Például a párbeszéd szövege a második jelenetet írja le, ami az 1. felvonás egyik alcsoomópontja. E csomópontok mindegyike a „fogd és dobd” módszerrel helyezhető át a bal oldali lista tetszőleges helyére. A dokumentum szerkezetének átláthatóságához bármelyik főcsomópont egyetlen sorra csukható össze.

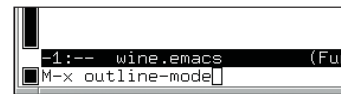
1. kép Gnome Think

Természetesen nem kell olyasmit letöltened, amit nem akarsz. Jó eséllyel a rendszered már rendelkezik a legendás Emacs szerkesztővel. Grafikus felület futtatására sincs szükséged, hiszen az Emacs szöveges módban is elboldogul. Miért is ne próbálnánk ki a vázlatüzemmódot, amikor olyan egyszerűen használható?

Indítsd el az Emacsot az `emacs ElloMEnyrv` paranccsal. Ha az állomány még nem létezik, az Emacs létrehozza. Ezzel az Emacs szerkesztőmódbába jutunk. Ahhoz, hogy a vázlatzolgálatást kipróbáld, az `Esc-X-et`, majd az `outline-mode`-ot kell választanod (lásd a 2. képet).

Most már csak el kell kezdenünk a gépelést. A szint (a Think kifejezését használva: csomópont) jelzéséhez csupán egy csillagot (*) gépeljünk be, alszint létrehozásához kettőt (**) és így tovább. Ezek alá a címsorok alá a többi szerkesztőprogramhoz hasonlóan bármit beírhatasz. Egy szint, alszint vagy faszervezet elrejtéséhez az Emacs a `CTRL-C` szekvenciákat alkalmazza. Az első táblázatban láthatunk is néhányat. Természetesen, ha X grafikus módban futtatod az Emacsot, azonnal a menüsoron egyszerűen csak a `Show` (mutat) és `Hide` (elrejt) menüpontokra kell kattintani. Amikor elrejtünk egy szintet, csak az első sora vagy a cím jelenik meg, amelyet három pont (...) követ, az ezt követő adat rejtve marad. A 3. képen éppen „Mystery of the Missing Wine (A lábakélt bor rejtélye)” című művemem dolgozom az Emacs vázlatmódját használva.

Amikor *Christopher Tomaras Lansdowne* vígjátéktervet akart írni, egy kis Perllel és XML-lel kezdett foglalkozni, majd a GScriptWriterben összekapcsolta őket. Ez olyan Gtk-eszköz, amellyel egy történetet írhatunk körül, új szereplőket vehetünk

2. kép Belépés az Emacs Outline üzemmódjába

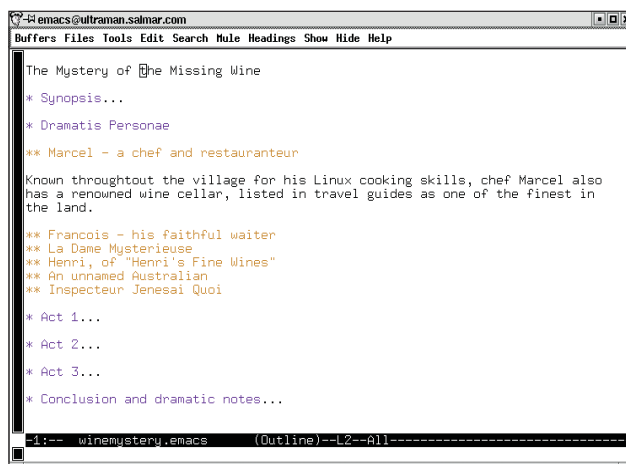
fel, akiket legördülő listából választhatunk ki, amikor párbeszédet vagy cselekményt szeretnénk hozzájuk rendelni. Ez az egyszerű kis program a dokumentum HTML-ként való mentésekor is szép munkát végez.

A GScriptWritert a

☛ <http://cs.alfred.edu/~lansdoct/linux/gscriptwriter> címre ellátogatva szerezheted meg. A forrás birtokában a telepítést így hajthatod végre:

```
tar -xzvf gscriptwriter-0.1.2.tar.gz
cd gscriptwriter-0.1.2
./gscriptwriter.pl
```

Mint már bizonyára észrevetted, a folyamatból hiányzik a fordítás művelete, egyszerűen futtasd a parancsállományt. Szép Gtk-felületet kapsz, amelyen keresztül a vígjátékok forgatókönyvírásának minden feladata elvégezhető. Nézz csak

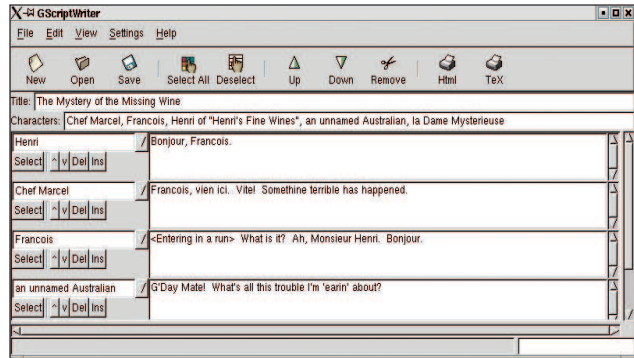
3. kép A titok felfedése Emacs-kiemeléssel

a 4. képre! François keményen dolgozik egy rejtélyen, ami éppen az éttermünkben játszódik.

A forgatókönyv eseményeinek menete könnyen átszervezhető, csak ki kell választani a megfelelő sorokat, amelyek fel-lemozgathatók. A munkát mentsd, majd válaszd a HTML-exportálás lehetőségét. Eredményül szépen befejezett alkotást kapsz (természetesen csak a rejtély megoldása után). A GScriptWriter még befejezetlen, de a Perl-kódot a saját igényeid szerint könnyen módosítani tudod.

Néhányan úgy gondolják, hogy a történet nem más, mint amelyet a Slashdot.org-on olvashatunk, és soha nem lehet elég belőle. A gond könnyen orvosolható: böngésződbe írd be a ☛ <http://bbspot.com/toys/slashtitle/index.html> címet. Igen szórakoztató helyen találsz magad, amely álvéletlen Slashdot-történeteket hoz létre. Szánj rá egy látogatást, mon ami, és meglátod, miről beszélnek. De térjünk vissza tárgyunkhoz! A „történet” szó számos különböző jelentést rejt. A hirdetőtáblák olyan együttes törekvést valósítanak meg, amelyek használói számára lehetővé teszik, hogy egy központosított feladaton a Világháló használatával közösen dolgozzanak. A történet egyetlen kiírás formájában egy elgondolás kezdetét közvetítve jelenik meg. Néhányan válaszolnak, folytatják az eszmecserét, és nemsokára vagy egy zűrzavar közepén, vagy a következő nagy dráma elütésében találsz magad. Megfelelő környezetben egy rugalmas hirdetőtábla csodálatos eszköz lehet.

A következő fogás neve Phorum. A Phorum ingyenes, nyílt forráskódú alkalmazás, amely egyszerű, az Apache-éhoz hasonló felhasználási szerződéssel terjeszthető. Futtatásához Apache-kiszolgáló szükséges, amelyen engedélyezzük a PHP-t, valamint egy támogatott adatbázistípust kíván meg, amely például PostgreSQL, MySQL vagy Sybase lehet. A Phorum

4. kép François a GScriptWritert használja

5. kép A Phorum's Admin beállítóablaka

nagymértékben adatbázisfüggetlen, és telepítéskor futó adatbázis-kiszolgálók után kutatva önműködő keresést hajt végre. A telepítést nagyon egyszerűnek fogod találni. Kezdd a Phorum honlapjának (☛ <http://phorum.org>) meglátogatásával, és töltsd le a legfrissebb forrást. A telepítést a forrás webkiszolgáló rendszeredbe való kicsomagolásával indítsd:

```
tar -xzvf phorum-3.3.1a.tar.gz
mv phorum-3.3.1a.tar.gz
☛ /usr/local/apache/htdocs/phorum
cd /usr/local/apache/htdocs/phorum
```

Előfordulhat, hogy ennél a pontnál a secure parancsállomány futtatásával szeretnéd majd folytatni, amellyel a Phorum biztonságával kapcsolatos elérési utak és engedélyek állíthatók be. Ezt a parancsállományok könyvtárában találsz: *scripts/secure*

Ez különösen abban az esetben fontos, ha látszólagos webkiszolgálót futtatsz. Mivel a Phorum szerkezete közismert, valószínűleg meg akarod majd változtatni az admin könyvtár nevét. Ez az első kérdés, amelyre választ kell adnod. Javasolom, hogy a könyvtár *.htaccess* állománnyal való védelmére vonatkozó kérdésre is igennel felelj. Végül a Phorum megkérdezi, hogy az Apache-kiszolgáló milyen felhasználói név alatt fut. Esetemben ez www volt. A telepítés további része működés közben zajlik. Ehhez a böngésződbe a felügyeleti könyvtár

elérési útvonalát kell beírnod. Ha a biztonsági parancsállomány futtatása során ezt megváltoztattad, a megfelelő elérési utat kell használnod:

`http://yourwebserver/phorum/admin`

A Phorum telepített adatbázisodat megpróbálja önműködően felismerni. Ha több ilyen is létezik (mint nálam is), ezen a

-i kapcsolóval indítsd, hogy az adatbázishoz való kapcsolódást TCP-n és a Weben keresztül egyaránt lehetővé tudd:

```
/usr/bin/postmaster -D /var/lib/pgsql/data -i
```

Időközben – visszatérve a böngészőn keresztüli telepítéshez – kitöltöm a hátralévő mezőket, a Submit gombra kattintok, jutalmam pedig egy szép üzenet, mely szerint a tábla létreho-

zása és az adatbázis frissítése megtörtént. Egészségetekre, mes amis! De várjatok csak – ahogy nálunk mondják: van másik! A következő képernyőn a felügyeleti felhasználói név és jelszó megadására van szükségem, végül az utolsó képernyőn a Phorum címének és a felügyelő levélcímének a rögzítése, legutoljára a Submitra kell kattintanom

Emacs-vezérlőbillentyűzetek

Mutat		Elrejt	
CTRL-C CTRL-A	Mindent mutat	CTRL-C CTRL-L	Levelek elrejtése
CTRL-C CTRL-E	Bejegyzést mutat	CTRL-C CTRL-T	Törzs elrejtése
CTRL-C CTRL-K	Elágazásokat mutat	CTRL-C CTRL-C	Bejegyzés elrejtése
CTRL-C CTRL-TAB	Gyerek mutat	CTRL-C CTRL-D	Alfa elrejtése
CTRL-C CTRL-S	Alfát mutat	CTRL-C CTRL-Q	Alsintek elrejtése
		CTRL-C CTRL-O	Egyebek elrejtése

6. kép Vicces dolgok a „Phorum”-on

ponton választanod kell közülük. Én telepítem során a PostgreSQL-t választottam. A Submit (elküld) gombra kattintás után az adatbáziskiszolgáló nevét (localhost), az adatbázis nevét, a felhasználói nevet és jelszót kellett megadnom. Mielőtt továbbmennél és kitöltenéd ezeket a mezőket, hadd figyelmeztesselek valamire. Az adatbázis-felhasználónak egy valóban létező felhasználói névnek kell lennie, kivéve, ha az adatbázisod nem igényel nevet és jelszót (ami nem túl biztonságos dolog). A PostgreSQL esetén a felhasználó hozzáadása így történik:

```
createuser felhasználó i_nóv
```

A felhasználónak létrehozó és módosító képességekre lesz szüksége, majd egy üres adatbázist kell létrehoznod. A sajátomat (talán kicsit földhözragadtan) phorumnak neveztem el. Nincs időnk az összes adatbázisra kitérni, de ha úgy adódik, hogy PostgreSQL-t futtasz, a postmaster-t mindenképpen

és kész is vagyunk. Ekkor a rendszer önműködően a felügyeleti bejelentkező képernyőre irányít. Írd be az imént megadott felügyeleti nevet és jelszót, majd itt az idő, hogy kicsinítsd a saját vitafelületedet.

Megváltoztathatod a színbeállításokat, az oldalanként megjelenő üzenetek számát, megadható, hogy a felhasználók csatolhatnak-e állományokat és ezek mekkorák lehetnek. Az 5. kép a Phorum felügyeleti képernyőjét mutatja.

Mivel témakörök nélkül a viták meglehetősen haszontalanok, talán néhány percet rá tudsz szánni a Phorum témakörökkel való feltöltésére. A kapcsolódó párbeszédablakok egyszerűek, könnyen használhatóak – a segítségükkel megadható, hogy ki adhat fel üzeneteket, a vita moderált-e, valamint a megjelenítés (szín, elrendezés) tulajdonságai is beállíthatók.

Miután mindezzel elkészültél, célszerű a felhasználók felé is kinyitni a Phorumot. Egyszerűségénél fogva akár egy már létező weblaphoz is kapcsolhatjuk, például keretként betöltve. A Phorumot használó számos oldal ezt a módszert követi. Jó megoldást érthetsz el úgy is, ha a böngészőjüket a honlapodon lévő phorumra irányítod:

`http://your_website_address/phorum`

Most már a felhasználók végrehajthatják egyedi beállításait, olvashatnak, üzeneteket írhatnak, mások leveleire válaszolhatnak. Hogy ténylegesen szükségük lesz-e felhasználói profilra, az a Phorum felügyeleti képernyőjén keresztül létrehozott vitaablak előzetes beállításain múlik. A 6. kép a Phorumot eszmecsere közben mutatja.

Kedves barátaim, ismét elérkezett a záróra ideje Chez Marcelnél. Még egyszer köszönöm, hogy ellátogattatok, a viszontlátásra! A votre santé!

Marcel Gagné (maggagne@salmar.com) Mississaugaban (Ontario, Kanada) él, a Salmar Consulting Inc. rendszerépítéssel és hálózati tanácsadással foglalkozó cég elnöke. Pilóta és sci-fi író egy személyben. A Világhálón elérhető honlapján sok hasznos dolog található <http://www.salmar.com/marcel/>

A jó könyvnek lelke van...

Mammut I. Földszint 13–15. 1024 Budapest, Lövőház utca 2–4. Telefon: 345-8056

MOM Park –1 szint 1.8 1126 Budapest, Alkotás út 53. Telefon: 487-5430